

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р Татяна Чалъкова

член на жури по обявения от Шуменския университет "Епископ Константин Преславски" в ДВ, бр. 4/14.01.2020 г. конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** в професионално направление 2. **Филология**, 2.1. Фолклористика-турски фолклор и интеркултурна комуникация в Катедра по „Турски език и литература“ с единствен кандидат: **гл. ас. д-р Неврие Ахмедова Чуфадар**, преподавател в ШУ „Епископ Константин Преславски“

При обявяването на конкурса и по хода на процедурата досега са спазени всички нормативни изисквания.

Кандидатката е главен асистент д-р в ШУ „Епископ Константин Преславски“. Има завършено висше образование (магистър) по Руски и турски език през 1999 г. в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Фолклористика- Турски фолклор през 2013 г. с дисертационен труд в областта на фолклористиката (турски фолклор): Митологеми на съдбата и смъртта в Книгата на Деде Коркут“ в ИЕФЕМ-БАН.

1. Обща оценка:

1.1. Преподавателската дейност и квалификация. Учебно-преподавателската дейност

Главен асистент д-р Неврие Чуфадар има достатъчен педагогически опит, провежда учебни занятия не само по Фолклористика и Интеркултурни комуникации, но и по Странознание на Турция, Етнолингвистични аспекти на туристическия дискурс и редица други задължителни и избираеми дисциплини (преподават се на турски език). Водените от нея лекционни дисциплини съответстват напълно на профила на обявения конкурс за академичната длъжност *доцент* и са от сферата на фолклора и межкултурната комуникация или свързаните с тях

области на научното знание. Експертният профил на гл. ас. д-р Неврие Чуфадар е засвидетелстван с нейното участие в редколегия на 2 научни списания, издавани в Р. Турция, анонимно рецензиране на научните статии и учебни помагала, сред които и тези, които са издадени в ШУ „Епископ Константин Преславски“. Кандидатката премина редица курсове и участие в семинари: курс по английски език, руски език, обучителен семинар по системата за мониторинг на качество на образование в ШУ Еп. „Константин Преславски“, обучителен семинар за базите данни, за които тя представи сертификати. Главен асистент д-р Н. Чуфадар участва в 6 проекта (университетски и с международно участие)

Кандидатката провежда консултации със студентите, разработва учебни програми, участва в програмата Еразъм с цел преподаване (в Тракийския университет, гр. Одрин, Р. Турция – 2015 г. и в Текирдаг, университета «Намък Кемал», Р. Турция - 2017 г.).

Важно е да се отбележи, че всички представени от кандидатката научни разработки могат да бъдат използвани в нейната преподавателската дейност и при преподаване на подобни дисциплини в други висши училища, а участието ѝ в проекти е пряко свързано с преподавателската дейност.

Н. Чуфадар е член на комисията по качеството на обучение, отговорник по качеството на обучение в катедра Турски език и литература и курсов ръководител.

2. Научно-изследователската дейност.

2.1. Общо описание на представените материали.

За участие в конкурса гл. ас. д-р Чуфадар е представила 16 научни разработки сред които една монография на базата на дисертационния ѝ труд и една монография, която представлява нейният хабилитационен труд. Представените монографии са публикувани съответно през 2013 г. и 2019 г. с ISBN номер, рецензенти и редактор. Хабилитационният труд - монографията «Фантастични елементи в дестаните за Кьороглу» не е по проблематиката на

дисертационния труд и удовлетворява изискванията на чл. 60 (1) от ИИЗРАСРБ.

И двете монографии представляват изследване на епичния дискурс, характеризират се с интердисциплинарен подход към неговия анализ и се отличават с оригинална интерпретация, която се основава на щателен културно-исторически, системно-съпоставителен, семиотичен, етнолингвистичен и херменевтичен анализ, които позволяват дълбинно осмисляне на текста през призмата на културната картина на света, съответстваща на времето и място на неговото създаване.

Повечето материали са в направлението на обявения конкурс и представляват статии и студии (две от тях в съавторство) и публикувани доклади на научни конференции. Част от научните разработки на кандидатката са на чужд език.

Сред други научни разработки - 8 публикувани доклада от участия в конференции от които в България - 5 и 3 - в чужбина (публикувани в реферирани и индексирани издания); 6 статии, публикувани в реферирани и индексирани научни списания. В реферирано и индексирано издание е публикувана и студията на гл. ас. д-р Н. Чуфадар (в съавторство).

2.2. Научни приноси

Научните интереси на кандидатката са в областта на фолклористиката и интеркултурната комуникация. В тази сфера авторката провежда задълбочен анализ, разработва иновативни идеи и прави достоверни изводи на базата на солиден емпиричен материал. Осмислянето на проблематиката в областта на фолклористиката и интеркултурната комуникация допринася за съществени теоретични приноси с възможността за тяхното практико-приложно използване. Изследователката има солидна теоретична подготовка, която ѝ позволява да прави прецизен и задълбочен анализ на материала, изложението е логично, точно и достатъчно лаконично.

Хабилитационен труд – монография „Фантастичните елементи в дестаните за Кьороглу“. В монографията както и в статиите, свързани с темата на хабилитационния труд, издадени на турски и български език, се разглеждат произходът и етимологията на името на героя, неговите хипостази – на герой и трикстер. Основният принос в изследванията на авторката се състои в откриване на дълбинни митологични пластове в епичния текст, рефлексии от натрупаните през векове в колективното народно съзнание фрагменти от предрелигиозни и религиозни вярвания, които по един или друг начин са оставили следи в епичните творби. Показано е, че в много случаи те имат синкретичен характер и се характеризират с ясно изразена нелинейност и многопластов характер. Авторката убедително показва сложността на текстовете, създавани от много автори, всеки от които е черпил от съкровищницата на акумулираните през векове представи и знания от наивната картина на света формирана от шаманистичните и по-късните, оставени от манихейството, зороастризма, исляма и неговите течения – вярвания, образи, морални и нравствени норми, представите за устройството на света и неговата структура, за живота, за жизнения път на героя.

Освен традиционно отбелязваните качества на Кьороглу като народен герой и защитник на онеправданите, авторката осветлява и другите му характеристики, които колективния творчески гений на народа щедро приписва на своя герой – фантастичните му качества и възшебни атрибути, необикновени дарители с различен произход, описа особеностите на сакралната комуникация с пери, див, както и неговия покровител, функциониращ в различни хипостази Хъзър/Божия Лъв/ Хазрети Али. Тези калейдоскопични качества са функция от също толкова пъстра и пъстра и разнообразна – калейдоскопична картина на света. Такъв е и героят – проявяващ различните си качества, който не винаги е идеален, който прави грешки, но страда от тях, не винаги побеждава със силата си но надмогва с хитростта и умението да комуникира с по-силния, в това число и с противник от отвъдното. С това Н. Чуфадар както в монографията си, така и в редица статии засяга и други проблеми, които засега не са разглеждани в кьороглузнанието – проблемът за

културата на страха и смеха в епичните разкази за Кьороглу при тюркоезични народи, особеностите на сакралния комуникативен акт, другата хипостаза на Кьороглу като трикстер и „преобърнатото“ му поведение в „преобърнатия“ свят (отвъдното).

Методите, прилагани от авторката са разнообразни, тя ги прилага с необходимата вещина и лекота – те допълват един друг и в своята съвкупност се превръщат в един балансиран механизъм, който разкрива многопластов характер на текстовете: тук присъства и етимологичен анализ, и анализ на символите, умело съчетан с моделираната картина на света, натрупала в себе си следи от митологичната и религиозните картини, характерни за териториите, на които са били създавани дестаните. Изведеното ново научно знание е резултат от системно и умело прилагане на два научни подхода – културно-историческия и съпоставително-системния в рамките на които са били използвани етимологични, етнолингвистични и херменевтични методи, а също така и семиотичен анализ.

Извън темата за народния герой Кьороглу, разработена в монографията и част от статиите, кандидатката представи разработки, които също така представляват интерес и показват нейните широки и разнообразни научни интереси.

В студията „Комуникативни характеристики на тайния език на цветята в турската народна култура (значение на числата, цветовете и цветята)“ Н. Чуфадар разглежда въпросите на комуникация чрез тайния език на цветята, визира комуникативните им характеристики и значение, както и техния брой и цветовете. През 2016 г. е издадена статия на базата на доклада ѝ от международна конференция в Тракийския университет “Лечебната сила на природните елементи: дърво, вода и камък“ (на турски език), в която се акцентира върху лечебните качества на дърво, вода и камъка върху материалите от турския епос, легендите, вярванията и в природното народно лечителство. От другите статиите, които не са свързани пряко с тематиката на хабилитационния труд, са статиите, засягащи дидактичната стойност на произведенията на турската народна литература при детското възпитание. Спектърът на публикациите на

гл. ас. д-р Н. Чуфадар в областта на турската народна култура е широк – тя пише за традиции и обичаи на етническата турска култура, засяга мястото на жената в турската култура от древността до наши дни, анализира митологичните образи в турската етнокултура.

Основния оригинален принос на гл. ас. д-р Неврие Чуфадар се състои в това, че тя запълва една значителна ниша на незапознатостта на българския читател (и не само на българския) с тюркската култура и по-конкретно – митология, епоса, спецификата на комуникативните актове във фантастичния дискурс, оказали културно влияние върху редица народи, които са били в тесен културен контакт с тюрките. В този смисъл книгата, както и статиите представляват огромен интерес не само за професионалисти, но и за хора, които биха желали да се докоснат до съкровищницата на тюркското колективно съзнание, създадо ярки образи на герои, техните съратници и любими, майки, както и фантастичните образи от „Другия“ свят, чуждото пространство, в което те постъпват според съответните закони на отвъдното, магичното.

Представената в качество на хабилитационен труд монография, както и повечето статии и студии с успех могат да бъдат използвани при преподаване на съответните теоретични дисциплини.

Бих препоръчала на гл.ас. д-р Неврие Чуфадар да използва теоретичните си разработки при създаване на учебници и справочници за осигуряване на учебен процес, за работа в аудитория, така, че добре структурирания и богат материал в областта на фолклористиката и в частност, в сферата митологията и турската приказка да бъде използван с максималната ефективност.

Прави впечатление обаче, че библиографията съдържа не голям брой български и турски автори. Мисля, че в следващото издание теоретичната част от изследването може да бъде разширена, а това, без съмнение, би допринесло и до откриване на нови ракурси на темата, разработена от Н. Чуфадар.

Ще отбележа, че гл. ас. д-р Неврие Чуфадар изпълни националните наукометрични изисквания в областта на

хуманитарните науки (442,50 точки от необходимите 400). Към документите е представена и справка с цитиранията, даващи 60 от общо необходимите 50 точки.

3. Заключение

Преподавателската, научно-изследователската и публикационната дейност на гл. ас. д-р Неврие Чуфадар убедително доказва нейното съответствие на показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ по „Фолклористика-турски фолклор и интеркултурна комуникация“ в Катедра по Турски език и литература в ШУ „Епископ Константин Преславски“. Въз основа на направения анализ предлагам на научното жури гл. ас. д-р. Неврие Чуфадар да бъде избрана за доцент в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Фолклористика – Турски фолклор и интеркултурна комуникация) в ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Рецензент: проф. д-р Татяна Чалъкова

подпис:

17.05.2020 г.